

Νικολάϊ Μπουχάριν

Το Αλφάβητο του κομμουνισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

Ο κομμουνισμός και η δικτατορία του προλεταριάτου

- Χαρακτηριστικά του κομμουνιστικού συστήματος
- Η διανομή στο κομμουνιστικό σύστημα
- Η διοίκηση στο κομμουνιστικό σύστημα
- Η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων στο κομμουνιστικό σύστημα (Τα πλεονεκτήματα του κομμουνισμού)
- Η δικτατορία του προλεταριάτου
- Η κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας
- Το κομμουνιστικό κόμμα και οι τάξεις στην κομμουνιστική κοινωνία

19. Χαρακτηριστικά του κομμουνιστικού συστήματος

Είδαμε γιατί πρέπει να εξαφανιστεί το καπιταλιστικό σύστημα (και το είδαμε να εξαφανίζεται μπρος στα μάτια μας). Χάνεται γιατί κλείνει μέσα του δυο θεμελιώδεις αντιφάσεις: Από τό'να μέρος η αναρχία στην παραγωγή, που οδηγεί στο συναγωνισμό, στις κρίσεις, στους πολέμους. Από τ'άλλο μέρος ο ταξικός του χαρακτήρας, που έχει σαν αναπόφευκτη συνέπεια την πάλη των τάξεων. Η καπιταλιστική κοινωνία είναι ένας κακά συναρμολογημένος μηχανισμός, όπου το ένα μέρος γαντζώνει πάντα πάνω στο άλλο. Αυτός είναι ο λόγος που η μηχανή αυτή αργά ή γρήγορα πρέπει αναπόφευχτα να χαλάσει.

Πρέπει, κι αυτό είναι ολοφάνερο, η καινούρια κοινωνία να οργανωθεί πιο στέρεα από την καπιταλιστική. Μια και οι θεμελιώδεις αντιφάσεις του καπιταλισμού θα κάνουν να χαλάσει το σύστημα, πρέπει πάνω στα ερείπια αυτού του συστήματος να σχηματιστεί μια καινούρια κοινωνία, που ν'αγνοεί τις αντιφάσεις της παλιάς. Τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κομμουνιστικής κοινωνίας είναι τ'ακόλουθα: 1.Πρέπει να είναι οργανωμένη, να μην μπορεί νά'χει δηλαδή ούτε αναρχία στην παραγωγή, ούτε συναγωνισμούς, ούτε πολέμους, ούτε κρίσεις. 2. Δεν πρέπει να είναι κοινωνία ταξική, που ν'αποτελείται από δυο κομμάτια σε διαρκή πάλη ανάμεσά τους και που το ένα εκμεταλλεύεται το άλλο. Μια κοινωνία δίχως τάξεις και όπου ολόκληρη η παραγωγή είναι οργανωμένη, δεν μπορεί να είναι παρά μια αδερφική κοινωνία, η κοινωνία της δουλειάς, η κομμουνιστική κοινωνία.

Ας εξετάσουμε τώρα αυτήν την κοινωνία από πιο κοντά.

Θεμέλιο της κομμουνιστικής κοινωνίας είναι η κοινή ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής και ανταλλαγής, δηλαδή οι μηχανές, τα μηχανήματα, οι ατμομηχανές, τα βαπόρια, οι οικοδομές, οι αποθήκες, οι γερανοί, τα ορυχεία, οι τηλεγράφοι και τα τηλέφωνα, η γη και τα ζώα να είναι χτήμα της κοινωνίας που τα διαθέτει. Να μην είναι ούτε ένας ξεχωριστός καπιταλιστής, ούτε μια ένωση από μερικούς πλούσιους που νά'χουν το δικαίωμα να τα διαθέτουν, μα ολόκληρη η κοινωνία. Τι σημαίνει ολόκληρη η κοινωνία; Αυτό σημαίνει όχι μια ιδιαίτερη τάξη, μα όλους τους ανθρώπους που αποτελούν την κοινωνία. Κάτω απ'αυτούς τους όρους, η κοινωνία μεταβάλλεται σε μιαν απέραντη αδερφική κοινότητα. Ούτε διασκορπισμός της παραγωγής πια, ούτε αναρχία. Αντίθετα, μόνο ένα τέτοιο σύστημα θα μας επιτρέψει να οργανώσουμε την παραγωγή. Ούτε πάλη ούτε συναγωνισμός πια ανάμεσα στους επιχειρηματίες, γιατί όλα, φάμπρικες, εργοστάσια, ορυχεία κτλ. δεν είναι στην κομμουνιστική κοινωνία παρά τα διάφορα τμήματα ενός μεγάλου λαϊκού εργαστηρίου που αγκαλιάζει ολόκληρη την οικονομία. Εννοείται πως μια τέτοια τρομερή οργάνωση προϋποθέτει ένα γενικό πρόγραμμα παραγωγής. Αν όλες οι φάμπρικες, ολόκληρη η γεωργία αποτελούν μια τεράστια ένωση, είναι φανερό πως πρέπει να υπολογίσουμε ακριβώς πώς να καταχωρήσουμε τις εργατικές δυνάμεις ανάμεσα στους διάφορους κλάδους της βιομηχανίας, ποια προϊόντα πρέπει να παράγουμε και σε ποια ποσότητα' πώς και πού να κατευθύνουμε τις τεχνικές δυνάμεις κτλ. Όλα αυτά πρέπει να υπολογισθούν από τα πριν, τουλάχιστο κατά προσέγγιση, και πρέπει στην εκτέλεση να προσαρμόζονται στο χαραγμένο πλάνο. Μόνον έτσι εκφράζεται η οργάνωση της κομμουνιστικής παραγωγής. Χωρίς ένα γενικό πλάνο και κοινή διεύθυνση, χωρίς έναν ακριβή υπολογισμό, δεν υπάρχει οργάνωση. Στην κομμουνιστική κοινωνία όλα αυτά υπάρχουν.

Μα δε φτάνει λοιπόν η οργάνωση. Το σπουδαιότερο είναι να είναι μια αδερφική οργάνωση όλων των μελών της κοινωνίας. Ας βάλουμε στην μπάντα τον οργανωτικό του χαρακτήρα' το κομμουνιστικό σύστημα διακρίνεται ακόμα από το γεγονός ότι καταργεί την εκμετάλλευση, ότι καταργεί το χωρισμό της κοινωνίας σε τάξεις. Γιατί μπορούμε να φανταστούμε την οργάνωση της παραγωγής λ.χ. με τον ακόλουθο τρόπο: μια χούφτα καπιταλιστές κατέχουν τα πάντα, μα τα κατέχουνε από κοινού' η παραγωγή είναι οργανωμένη, οι καπιταλιστές δεν καταπολεμούνται πια αναμεταξύ τους, δε συναγωνίζονται πια ο ένας τον άλλον, μα τραβάνε μαζί υπεραξία απ'τους εργάτες τους που έχουν γίνει μισοσκλάβοι. Εδώ υπάρχει βέβαια οργάνωση, υπάρχει όμως και εκμετάλλευση μιας τάξης από μιαν άλλη. Εδώ υπάρχει βέβαια κοινή ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής, μα προς όφελος μιας μόνο τάξης, της τάξης των καπιταλιστών. Δεν πρόκειται λοιπόν καθόλου εδώ για κομμουνισμό, μόνο που υπάρχει οργάνωση της παραγωγής. Μια τέτοια κοινωνική οργάνωση θα καταργούσε μια μόνον από τις θεμελιώδεις αντιφάσεις του καπιταλισμού: την αναρχία στην παραγωγή, και θα δυνάμωνε μιαν άλλη: το χωρισμό της κοινωνίας σε τάξεις' η ταξική πάλη θα γινόταν ακόμα περισσότερο. Μια τέτοια κοινωνία δε θά'ταν οργανωμένη παρά μονάχα στο μισό αφού δε θα καταργούνταν ο χωρισμός της σε τάξεις. Η κομμουνιστική κοινωνία δεν οργανώνει μόνον την παραγωγή, απελευθερώνει επίσης τους ανθρώπους από την καταπίεση άλλων ανθρώπων. Είναι στο ακέραιο οργανωμένη.

Ο κοινωνικός χαρακτήρας της κομμουνιστικής παραγωγής εκδηλώνεται σ'όλες τις λεπτομέρειες της οργάνωσής της. Στο κομμουνιστικό σύστημα λ.χ. δε θα υπάρχουν μόνιμοι διευθυντές εργοστασίων, όπου οι άνθρωποι περνούν όλη τους τη ζωή στην ίδια δουλειά. Σήμερα αυτό γίνεται. Ένας τσαγκάρης κάνει σ'όλη του τη ζωή παπούτσια, και δε βλέπει τίποτα άλλο απ'τά καλαπόδια του' ο ζαχαροπλάστης φτιάχνει όλη του τη ζωή γλυκά, ο διευθυντής ενός εργοστασίου δεν κάνει άλλο παρά να διευθύνει και να διατάζει. Όσο για τον απλό εργάτη υποχρεώνεται σ'όλη του τη ζωή να υπακούει και να εκτελεί τις διαταγές των άλλων. Τίποτα απ'όλα αυτά στην κομμουνιστική κοινωνία. Στον κομμουνισμό όλοι οι άνθρωποι εξασφαλίζουν μια πλατιά μόρφωση και παρακολουθούν όλους τους κλάδους της παραγωγής, σήμερα διευθύνω, λογαριάζω πόσα ψωμιά ή παντόφλες πρέπει να φτιαχτούν για τον ερχόμενο μήνα, αύριο δηλώνω σ'ένα

σαπωνοποιείο, την άλλη βδομάδα πιθανό σ'ένα δημόσιο κήπο και τρεις μέρες κατόπιν σ'έναν ηλεκτρικό σταθμό. Αυτό θα γίνει δυνατό μόνο όταν όλα τα μέλη της κοινωνίας θα εξασφαλίσουνε ανάλογη μόρφωση.

20. Η διανομή στο κομμουνιστικό σύστημα

Ο κομμουνιστικός τρόπος παραγωγής δεν προϋποθέτει καθόλου την παραγωγή για την αγορά, μα για τις ανάγκες. Κανείς δε δουλεύει για τον εαυτό του μα ολόκληρη η γιγάντια κοινότητα εργάζεται για όλους. Δεν έχουμε εδώ εμπορεύματα μα μόνον προϊόντα. Αυτά τα προϊόντα δεν ανταλλάσσονται το ένα με το άλλο, ούτε αγοράζονται, ούτε πουλιούνται. Ταξινομούνται απλούστατα στις κοινοτικές αποθήκες κι απο'κεί παραδίνονται σ'όσους τ'άχουν ανάγκη. Και δε χρειάζονται καθόλου χρήματα. "Μα πώς, θα μπορούσε κανείς να ρωτήσει, ο ένας θα πάρει πολλά κι ο άλλος όχι αρκετά. Τι λόγο θα είχε μια τέτοια διανομή;" Ας προσθέσουμε ακόμη κι αυτό: Στην αρχή, τα πρώτα 20 ή 30 χρόνια, θά'ταν ανάγκη ίσως να βάλουμε ορισμένους κανονισμούς, λ.χ. αυτά τα εμπορεύματα θα δοθούν μόνο σύμφωνα με ορισμένες ενδείξεις με βιβλιάρια εργασίας ή παρουσιάζοντας το δελτίο εργασίας. Όμως αργότερα, σα στερεωθεί και αναπτυχθεί η κομμουνιστική κοινωνία όλα αυτά θα είναι περιττά. Όλα τα προϊόντα θα είναι άφθονα, όλες οι πληγές θά'χουνε κλείσει από καιρό κι ο καθένας θα μπορεί να παίρνει όσο του χρειάζεται. Αλλά οι άνθρωποι δε θά'χουν κανένα συμφέρον να παίρνουν περισσότερα απ'όσο τους χρειάζεται; Και βέβαια όχι. Κανένας ούτε και σήμερα ακόμη δε θα τού'ρχεται η ιδέα να πληρώσει στο τραμ τρεις θέσεις για να πιάσει μόνο τη μία και ν'αφήσει τις άλλες δύο αδειανές, μια τέτοια ανάγκη δεν υπάρχει. Το ίδιο θα γίνει μ'όλα τα προϊόντα. Καθένας θα παίρνει από την αποθήκη της κοινότητας ό,τι του χρειάζεται και τίποτα παρά πάνω. Να πουλήσει πάλι το περίσσειμά του κανένας δεν έχει συμφέρον, αφού ο καθένας θα μπορεί να παίρνει ό,τι του χρειάζεται. Και επί πλέον το χρήμα δε θά'χει αξία. Ώστε στην αρχή της κομμουνιστικής κοινωνίας, τα προϊόντα θα μοιράζονται πιθανό ανάλογα με την απόδοση της εργασίας και αργότερα, απλούστατα ανάλογα με τις ανάγκες των μελών της κοινότητας.

Ακούει κανείς πολύ συχνά, ότι στη μελλοντική κοινωνία, καθένας θα μπορεί να παίρνει ολόκληρο το προϊόν της εργασίας του: Καθένας θα παίρνει ό,τι κερδίζει. Αυτό δεν είναι σωστό και δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ολότελα. Αν ο καθένας έπαιρνε ό,τι κέρδιζε, θά'ταν αδύνατη η ανάπτυξη της παραγωγής, η επέχταση και η βελτίωση της. Πάντοτε θα χρειάζεται ένα μέρος της εργασίας να χρησιμοποιείται για την επέχταση και την τελειοποίηση της παραγωγής. Αν τρώγαμε ή ξοδεύαμε ό,τι έχουμε παράγει, δε θα μπορούσαμε καθόλου να φτιάξουμε μηχανές: οι μηχανές ούτε τρώγονται ούτε φοριούνται, δεν είναι έτσι; Ο καθένας καταλαβαίνει ότι η ζωή, καλυτερεύει με την ανάπτυξη και την τελειοποίηση των μηχανών. Απ'αυτό βγαίνει το συμπέρασμα ότι ένα μέρος της εργασίας που περιέχεται σ'αυτό, δεν αποδίδεται σ'εκείνον που την προσφέρει. Ώστε, δε θα γίνει ποτέ δυνατόν, να δίνουμε στον καθένα ολόκληρο το προϊόν της εργασίας του. Κι αυτό δεν είναι καθόλου απαραίτητο, στις καλές μηχανές η παραγωγή θα οργανωθεί έτσι που να ικανοποιούνται οι ανάγκες.

Έτσι στην αρχή, η διανομή των αγαθών θα γίνεται σύμφωνα με την απόδοση της εργασίας (μα όχι σύμφωνα με "ολόκληρο το προϊόν της εργασίας") και αργότερα, όταν όλα θα είναι άφθονα, σύμφωνα με τις ανάγκες.

21. Η διοίκηση στο κομμουνιστικό σύστημα

Στην κομμουνιστική κοινωνία δε θα υπάρχουνε τάξεις. Κι αφού δε θα υπάρχουν τάξεις δε θα υπάρχει και Κράτος. Έχουμε κιόλας πει πως Κράτος είναι η ταξική οργάνωση της εξουσίας. Το κράτος χρησιμοποιείται από μια τάξη ενάντια στην άλλη, αν το κράτος είναι αστικό, στρέφεται εναντίον του προλεταριάτου, αν είναι προλεταριακό, στρέφεται εναντίον της μπουρζουαζίας. Όμως στο κομμουνιστικό σύστημα δε θα υπάρχουν ούτε προλετάριοι, ούτε καπιταλιστές, ούτε μισθωτοί εργάτες: δε θα υπάρχουν παρά απλοί άνθρωποι, σύντροφοι. Δε θα υπάρχουν τάξεις και ούτε πάλη των τάξεων, ούτε ταξική

οργάνωση. Το Κράτος δε θά'χει καμιά χρησιμότητα αφού δε θα υπάρχει πάλη των τάξεων, δε θα υπάρχει κανείς που να τον βάλουν στο ζυγό, ούτε κανείς για να το κάνει.

-Αλλά πώς θα μπορεί να λειτουργεί χωρίς καμιά διεύθυνση -μπορεί να μας ρωτήσει- μια τόσο τεράστια οργάνωση; Ποιος θα επεξεργάζεται το σχέδιο της κοινωνικής παραγωγής; Ποιος θα κατανείμει τις εργατικές δυνάμεις; Ποιος θα υπολογίζει τα κοινά έσοδα και έξοδα; Κοντολογίς, ποιος θα αγρυπνεί για τη διατήρηση της τάξης;

Δεν είναι δύσκολη η απάντηση. Η κεντρική διεύθυνση θα στηρίζεται σε διάφορα λογιστικά γραφεία και υπηρεσίες στατιστικής. Από κει μέρα με τη μέρα θα γίνονται οι λογαριασμοί όλης της παραγωγής κι όλων των αναγκών της, από κει θα δείχνεται αν πρέπει να αυξήσουμε ή να ελαττώσουμε τον αριθμό των εργατών και πόσοι θα χρειαστούν να εργαστούν. Και όπως όλοι θα είναι συνηθισμένοι από τη μικρή τους ηλικία στην κοινή εργασία, θα καταλαβαίνουν πως είναι αναγκαία αυτή η εργασία και πως θα είναι πιο εύκολη η ζωή όταν όλα βαδίζουν πάνω σ'ένα σχέδιο, θα εργάζονται όλοι σύμφωνα με τις οδηγίες αυτών των γραφείων και υπηρεσιών. Δε θα χρειάζονται πια ειδικοί υπουργοί, ούτε αστυνομία, ούτε φυλακές, ούτε νόμοι, ούτε διατάγματα, ούτε τίποτα. Όπως οι μουσικοί σε μια ορχήστρα ακολουθούν τη μπαγκέτα του μαέστρου και ρυθμίζουν τις κινήσεις τους μαζί του, έτσι κι οι άνθρωποι θα ακολουθούν τους διοικητικούς πίνακες και θα ταιριάζουνε μ'αυτούς την εργασία τους.

Δε θα υπάρχει πια κράτος. Ούτε ομάδες ή τάξεις που να στέκουν η μια πάνω απ'τήν άλλη. Επιπλέον στα λογιστικά αυτά γραφεία, σήμερα θα εργάζονται αυτοί, αύριο οι άλλοι. Η γραφειοκρατία, η μόνιμη υπαλληλοκρατία θα εξαφανιστεί. Το κράτος θα πεθάνει.

Είναι φανερό πως αυτά δε θα γίνουν παρά σ'ένα αναπτυγμένο και στερεωμένο κομμουνιστικό σύστημα, μετά την πλήρη και οριστική νίκη του προλεταριάτου, κι ακόμα, όχι αμέσως μετά απ'αυτήν τη νίκη. Γιατί η εργατική τάξη θα είναι αναγκασμένη να παλέψει ενάντια στους εχθρούς της και προπαντός ενάντια στ'απομεινάρια του παρελθόντος: τεμπελιά, ανεμελιά, εγκληματικότητα, αλαζονεία. Θα χρειαστεί δυο ή τρεις γενιές ανθρώπων να μεγαλώσουν μέσα στους καινούριους αυτούς όρους για να καταργηθούν, από το εργατικό κράτος, οι νόμοι, οι τιμωρίες και η πίεση και να εξαφανιστούν όλες οι επιβιώσεις του παλιού καπιταλιστικού συστήματος. Ως τότε το εργατικό κράτος είναι απαραίτητο. Στο αναπτυγμένο αυτό σύστημα, εννοείται, όπου θα έχουν πια εξαφανιστεί και τα τελευταία ίχνη του καπιταλισμού, η πολιτική εξουσία του προλεταριάτου θα πεθάνει κι αυτή. Το ίδιο το προλεταριάτο θα συγχωνευτεί μαζί με τα άλλα στρώματα της κοινωνίας, αφού όλου θά'χουν συνηθίσει λίγο-λίγο να εργάζονται από κοινού και μέσα σε 20 ή 30 χρόνια, θα υπάρχει άλλος κόσμος, άλλοι άνθρωποι και άλλα ήθη.

22. Η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων στο κομμουνιστικό σύστημα (Τα πλεονεκτήματα του κομμουνισμού)

Το κομμουνιστικό σύστημα, αφού νικήσει και θεραπεύσει τις πληγές, θα φέρει γοργή πρόοδο των παραγωγικών δυνάμεων. Η επιτάχυνση αυτή των παραγωγικών δυνάμεων θα οφείλεται στους πιο κάτω λόγους:

- Πρώτο: Μια μεγάλη ποσότητα ανθρώπινης ενεργητικότητας που ξοδευόταν άλλοτε στην ταξική πάλη, θα ελευθερωθεί. Φανταστείτε πόση δύναμη νεύρων, ενεργητικότητας εργασίας, χάνεται σήμερα, για την πολιτική, τις απεργίες, τις εξεγέρσεις και την κατάπνιξή τους, τη δικαιοσύνη, την αστυνομία, την κρατική εξουσία, για τις καθημερινές προσπάθειες τόσο από τη μια όσο κι από την άλλη πλευρά! Η πάλη των τάξεων καταναλώνει τεράστιες δυνάμεις και μέσα. Όλες αυτές οι δυνάμεις θα ελευθερωθούν. Οι άνθρωποι δε θα πολεμάνε πια ο ένας τον άλλον. Οι ελευθερωμένες δυνάμεις θα ριχτούν στην παραγωγική εργασία.

- Δεύτερο: Οι δυνάμεις και τα μέσα που καταστρέφονται ή ξοδεύονται απ'το συναγωνισμό, τις κρίσεις, τους πολέμους, θα διατηρηθούν. Μονάχα οι καταστροφές του πολέμου αντιπροσωπεύουν τεράστια ποσά. Και πόσο στοιχίζει στην κοινωνία η πάλη ανάμεσα στους πωλητές, η πάλη ανάμεσα στους αγοραστές, η πάλη των πωλητών ενάντια στους αγοραστές! Τι προϊόντα δε χάνονται ανώφελα στις κρίσεις! Πόση σπατάλη ανώφελης ενεργητικότητας δεν προέρχεται από την έλλειψη οργάνωσης και τάξης στην παραγωγή! Όλες αυτές οι δυνάμεις που σήμερα χάνονται, θα διατηρηθούν στην κομμουνιστική κοινωνία.
- Τρίτο: Η οργάνωση μ'ένα λογικό σχέδιο, όχι μονάχα εμποδίζει τις περιττές σπατάλες (η μεγάλη βιομηχανία έχει ολοένα και μεγαλύτερη οικονομία), μα επιτρέπει τη βελτίωση της τεχνικής. Θα παράγουμε μέσα στα μεγαλύτερα εργοστάσια και με τα καλύτερα τεχνικά μέσα. Γιατί στο καπιταλιστικό σύστημα υπάρχουν όρια, ακόμα και στην εισαγωγή των μηχανών. Ο καπιταλισμός δεν καταφεύγει στις μηχανές παρά όταν του λείπει η εργατική δύναμη. Σ'αντίθετη περίπτωση δε θα του χρειάζονται οι μηχανές αφού μπορεί και χωρίς αυτές να βγάζει ένα καλό κέρδος. Η μηχανή δεν του χρειάζεται παρά εφόσον τον απαλλάσσει από την ακριβή εργατική δύναμη. Και επειδή γενικά, η εργατική δύναμη δεν είναι ακριβή στο καπιταλιστικό σύστημα, η αθλιότητα της εργατικής τάξης γίνεται εμπόδιο στη βελτίωση της τεχνικής. Αυτό εκδηλώνεται κυρίως στη γεωργία, όπου, επειδή ακριβώς η εργατική δύναμη είναι πάντοτε φτωχή, η βιομηχανική ανάπτυξη είναι πολύ αργή. Στην κομμουνιστική κοινωνία δεν πρόκειται για το κέρδος, μα για τους εργαζόμενους. Κάθε βελτίωση αρπάζεται εκεί αμέσως και πραγματοποιείται. Ο κομμουνισμός δεν ακολουθεί την πορεία του καπιταλισμού. Οι τεχνικές ανακαλύψεις στο κομμουνιστικό σύστημα θα προοδεύουν το ίδιο γιατί όλοι οι εργαζόμενοι θα αποχτάνε μια καλή μόρφωση κι αυτοί που σήμερα πεθαίνουν από τη δυστυχία (λ.χ. οι προικισμένοι με ταλέντο εργάτες) θα μπορούν να αναπτύξουν όλες τους τις ικανότητες.

Η κομμουνιστική κοινωνία θα εξαφανίσει τον παρασιτισμό, δηλαδή την ύπαρξη καταναλωτών που δεν κάνουν τίποτα και ζουν σε βάρος των άλλων. Κάθε τι που στην καπιταλιστική κοινωνία, σπαταλιέται, τρώγεται και πίνεται από τους καπιταλιστές, θα χρησιμοποιηθεί στην κομμουνιστική κοινωνία για την παραγωγή. Οι καπιταλιστές μαζί με τους λακέδες τους και την ακολουθία τους, τους παπάδες, τις πόρνες κλπ. θα εξαφανιστούν και όλα τα μέλη της κοινωνίας θα κάνουν μια παραγωγική εργασία.

Κομμουνιστικός τρόπος παραγωγής, σημαίνει τεράστια ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, έτσι που κάθε εργαζόμενος θα εργάζεται λιγότερο. Οι ώρες δουλειάς ολοένα και θα λιγοστεύουν, και οι άνθρωποι θα απελευθερωθούν από τα δεσμά της φύσης. Όταν ο άνθρωπος θα ξοδεύει λίγο κόπο για να τραφεί και να ντυθεί, θα αφιερώσει ένα μεγάλο μέρος του χρόνου του στην πνευματική του ανάπτυξη. Ο ανθρώπινος πολιτισμός θα φτάσει σ'ένα τέτοιο ύψος που ποτέ μέχρι σήμερα δεν μπόρεσε να φτάσει. Θα γίνει ένας πολιτισμός γενικός, αληθινά ανθρώπινος και όχι ένας ταξικός πολιτισμός. Μαζί με την καταπίεση ανθρώπου από άνθρωπο, θα εξαφανιστεί και ο ζυγός της φύσης πάνω στον άνθρωπο. Η ανθρωπότητα θα ζήσει τότε για πρώτη φορά, μια ζωή αληθινά λογική, στη θέση μιας χτηνώδικης ζωής.

Οι αντίπαλοι του κομμουνισμού θέλουν πάντοτε να τον φαντάζονται σαν ένα σύστημα ίσιας μοιρασιάς. Λένε πως οι κομμουνιστές θέλουν τα πάντα να δημεύσουν και να τα μοιραστούν ίσια αναμεταξύ τους, τη γη και τ'άλλα παραγωγικά μέσα, όπως και τα μέσα κατανάλωσης. Δεν υπάρχει πιο ηλίθια ιστορία από τούτη δω. Πρώτα πρώτα, μια γενική μοιρασιά είναι αδύνατη: μπορείς να μοιραστείς τη γη, τα ζώα, τα λεφτά. Μα δεν μπορείς να μοιραστείς τους σιδηροδρόμους, τις μηχανές, τα βαπόρια, τα πολύπλοκα μηχανήματα κτλ κτλ. Πρώτο αυτό. Κι ύστερα μια τέτοια μοιρασιά δεν αποτελεί καμιά πρόοδο, μα αντίθετα ξαναρίχνει προς τα πίσω την ανθρωπότητα. Μια τέτοια μοιρασιά θα σημαίνει το σχηματισμό μιας μάζας από μικροϊδιοκτήτες. Και ξέρουμε ότι από τη μικρή ιδιοκτησία και το συναγωνισμό ανάμεσα στους μικροϊδιοκτήτες, γεννιέται η μεγάλη ιδιοκτησία. Αν

λοιπόν η γενική μοιρασιά πραγματοποιούνταν, η ιστορία θα ξανάρχιζε από την αρχή και οι άνθρωποι θα ξανατραγουδούσαν το παλιό-παλιό τραγούδι.

Ο κομμουνισμός (ή σοσιαλισμός) ο προλεταριακός είναι μια μεγάλη οικονομία, κοινή κι αδερφική. Απορρέει από ολόκληρη την εξέλιξη της καπιταλιστικής κοινωνίας και την κατάσταση του προλεταριάτου μέσα σ'αυτήν την κοινωνία. Από τον κομμουνισμό πρέπει να ξεχωρίσουμε:

1. Το λούμπεν προλεταριακό σοσιαλισμό (Αναρχισμός).

Οι αναρχικοί κατηγορούν τους κομμουνιστές, ότι διατηρούν την κρατική εξουσία στη μελλοντική κοινωνία. Αυτό όπως είδαμε δεν είναι σωστό. Η πραγματική διαφορά βρίσκεται στο γεγονός ότι οι αναρχικοί συγκεντρώνουν περισσότερο την προσοχή τους στη διανομή παρά στην παραγωγή, φαντάζονται την κοινωνία, όχι σε μια μεγάλη κι αδερφική οικονομική οργάνωση, μα σαν ένα πλήθος από μικρές "ελεύθερες" κομμούνες που αυτοδιοικούνται.

Είναι φανερό πως ένα τέτοιο σύστημα δε θα μπορούσε να ελευθερώσει την ανθρωπότητα απ'τό ζυγό της φύσης: οι παραγωγικές δυνάμεις δε θα μπορούσαν να φτάσουν ούτε το επίπεδο που τις έφτασε το καπιταλιστικό σύστημα, γιατί η αναρχία δεν αναπτύσσει την παραγωγή μα τη διασκορπίζει. Δεν είναι καθόλου εκπληκτικό αν στην πράξη κλείνουν συχνά προς τη μοιρασιά των ειδών κατανάλωσης και ορθώνονται εναντίον της μεγάλης παραγωγής. Αντανακλούν τους πόθους και τις ιδέες, όχι της εργατικής τάξης, μα του λούμπεν προλεταριάτου, των εξαθλιωμένων προλεταρίων που ζουν άσχημα κάτω από τον καπιταλισμό, μα που είναι ανίκανοι για κάθε ανεξάρτητη και δημιουργική εργασία.

2. Ο Μικροαστικός σοσιαλισμός:

Στηρίζεται όχι στο προλεταριάτο, μα στους χειροτέχνες που πάνε να εξαφανιστούν, στη μικροαστική τάξη των πόλεων και εις ένα βαθμό στους διανοούμενους. Διαμαρτύρεται εναντίον του μεγάλου κεφαλαίου, μα μονάχα εν ονόματι της "ελευθερίας" των μικρών επιχειρήσεων. Κρατάει γενικά ευνοϊκή στάση απέναντι στην αστική δημοκρατία και αντιτίθεται στη σοσιαλιστική επανάσταση, επιδιώκει ακόμα να φτάσει στο ιδανικό της με "ειρηνικό δρόμο": ανάπτυξη των συνεταιρισμών, της ενώσεως των μικροπαραγωγών κλπ. Κάτω από το καπιταλιστικό σύστημα οι συνεταιρισμοί (κοπερατίβες) εκφυλίζονται συχνά σε κοινούς καπιταλιστικούς οργανισμούς και τα ίδια τα μέλη τους δεν ξεχωρίζουν σε τίποτα από τους αληθινούς αστούς.

3. Αγροτικός σοσιαλισμός.

Παίρνει διάφορες μορφές, πλησιάζοντας καμιά φορά τον αγροτικό αναρχισμό. Το χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι που δε φαντάζεται ποτέ το σοσιαλισμό σε μια μεγάλη οικονομία και ότι πλησιάζει πολύ στη μοιρασιά και στην ισοπέδωση: σε βασική αντίθεση με τον αναρχισμό, ζητάει μια ισχυρή εξουσία, που να στρέφεται ταυτόχρονα ενάντια στο μεγαλοχτήμονα όπως κι ενάντια στο προλεταριάτο. Πρόγραμμά του είναι η "κοινωνικοποίηση της γης" των σοσιαλεπαναστατών μας [1]. Τούτοι δω θέλουν να διαιωνίσουν τη μικρή παραγωγή, φοβούνται το προλεταριάτο και τη μετατροπή της λαϊκής οικονομίας σε μια μεγάλη αδερφική ένωση. Εξ άλλου, ανάμεσα σε ορισμένα στρώματα χωρικών, υπάρχουν και άλλα είδη σοσιαλισμού, περισσότερο ή λιγότερο συγγενή στον αναρχισμό, που δεν αναγνωρίζουν την κρατική εξουσία, μα που είναι ειρηνικού χαρακτήρα. Οι αγροτικές αυτές τάσεις δε θα εξαφανιστούν παρά ύστερα από πολλά χρόνια, όταν η αγροτική τάξη θά'χει αντιληφθεί όλα τα πλεονεχτήματα της μεγάλης οικονομίας. (Θα ξαναμιλήσουμε γι'αυτά στη συνέχεια).

4. Ο δουλικός και μεγαλοκαπιταλιστικός "σοσιαλισμός".

-Στην πραγματικότητα δεν έχουμε δει ούτε σκιά σοσιαλισμού. Αν στις παρά πάνω τρεις κατηγορίες, βρίσκουμε έστω και μερικά ίχνη σοσιαλισμού, αν βρίσκουμε εκεί μια διαμαρτυρία έστω, ενάντια στην καταπίεση, τούτος δω δεν είναι παρά μια λέξη που'χει για σκοπό ν'ανακατεύει κλέφτικα τα χαρτιά. Μας τον έφεραν οι σοφοί της

αστικής τάξης και κατόπι οι συμφιλιωτές σοσιαλιστές (ως ένα βαθμό ο Κάουτσκι και Σία). Τέτοιος ήταν, λ.χ. ο "κομμουνισμός" του φιλόσοφου της αρχαίας Ελλάδας Πλάτωνα. Συνίστατο σε μια οργάνωση κυρίων που εκμεταλλεύονται "συντροφικά" "από κοινού" τη μάζα των στερημένων από κάθε δικαίωμα δούλων τους. Ανάμεσα στους κυρίους πλήρης ισότητα και όλα από κοινού. Οι δούλοι δεν έχουν τίποτα' έχουν μεταβληθεί σε χτήνη. Είναι φανερό πως αυτό το πράμα "ούτε καν μυρίζει" σοσιαλισμό. Ένας τέτοιος σοσιαλισμός εγκρίνεται σήμερα από ορισμένους αστούς καθηγητές κάτω από τ'όνομα του "Κρατικού σοσιαλισμού", με μόνη τη διαφορά ότι οι σκλάβοι αντικαταστάθηκαν απ'τό νεώτερο προλεταριάτο και οι κύριοι από τους μεγαλοκαπιταλιστές. Στην πραγματικότητα ούτε και δω υπάρχει σκιά σοσιαλισμού. Πρόκειται για τον Κρατικό καπιταλισμό με την καταναγκαστική του εργασία (θα ξαναμιλήσουμε γι'αυτό παρακάτω).

Ο αστικός, ο αγροτικός και ο λούμπεν προλεταριακός σοσιαλισμός έχουν ένα κοινό γνώρισμα: όλα αυτά τα είδη του προλεταριακού σοσιαλισμού δε λογαριάζουν την αληθινή εξέλιξη. Η πορεία της εξέλιξης οδηγεί στην ανάπτυξη της παραγωγής. Και όλοι αυτοί οι σοσιαλισμοί στηρίζονται στη μικρή παραγωγή. Να γιατί όλα αυτά δεν είναι παρά όνειρα και "ουτοπίες", που η πραγματοποίησή τους μένει ολότελα απίθανη.

23. Η δικτατορία του προλεταριάτου

Για την πραγματοποίηση του κομμουνιστικού συστήματος πρέπει το προλεταριάτο νά'χει στα χέρια του όλη την εξουσία, όλη τη δύναμη. Δε θα μπορέσει ν'ανατρέψει τον παλιό κόσμο, όσο δεν κατέχει αυτή τη δύναμη, όσο δε θά'χει γίνει για ένα διάστημα κυρίαρχη τάξη. Εννοείται πως η αστική τάξη δε θα παραχωρήσει τη θέση της χωρίς πάλη. Γιατί κομμουνισμός συμβαίνει για το χάσιμο της παλιάς της κυριαρχίας, χάσιμο της "ελευθερίας" της να ρουφάει απ'τόν εργάτη τον ιδρώτα του και το αίμα του, χάσιμο των κερδών της, των τόκων της, των προσόδων της κτλ. Η κομμουνιστική προλεταριακή επανάσταση, η κομμουνιστική μεταβολή της κοινωνίας σκοντάφτουνε κατά συνέπεια στην πιο μανιασμένη αντίσταση των εκμεταλλευτών. Το καθήκον λοιπόν της εργατικής εξουσίας είναι να τσακίσει αλύπητα αυτήν την αντίσταση. Και επειδή αυτή η αντίσταση θα είναι αναπόφευχτα πολύ σκληρή, θα χρειαστεί, η εξουσία του προλεταριάτου να είναι μια εργατική δικτατορία. "Δικτατορία" σημαίνει μια εξαιρετικά αυστηρή και πολύ αποφασιστική κυβέρνηση για τη συντριβή των εχθρών της. Φυσικά, σε μια τέτοια κατάσταση πραγμάτων δεν μπορεί να γίνεται λόγος για "ελευθερία" για όλους τους ανθρώπους. Η δικτατορία του προλεταριάτου είναι ασυμβίβαστη με την ελευθερία της αστικής τάξης. Χρειάζεται ακριβώς για να στερήσει την αστική τάξη από την ελευθερία της, για να της δέσει τα πόδια και τα χέρια και να της αφαιρέσει κάθε δυνατότητα να χτυπήσει το επαναστατικό προλεταριάτο. Όσο μεγαλύτερη είναι η αντίσταση της αστικής τάξης, τόσο πιο αποφασιστική και αμείλιχτη πρέπει να είναι η δικτατορία του προλεταριάτου.

Μόνο μετά την πλήρη συντριβή των εκμεταλλευτών, όταν η αντίστασή τους θά'χει τσακιστεί, όταν η αστική τάξη δε θα είναι πια σε θέση να βλάψει την εργατική τάξη, η δικτατορία του προλεταριάτου θα μετριαστεί. Η παλιά αστική τάξη θα διαλύεται λίγο-λίγο με το προλεταριάτο, το εργατικό κράτος θα σβήσει σιγά-σιγά και ολόκληρη η κοινωνία θα μεταβληθεί σε μια δίχως τάξεις κομμουνιστική κοινωνία.

Στη δικτατορία του προλεταριάτου που δεν είναι παρά ένας πρόσκαιρος θεσμός, τα μέσα παραγωγής δεν ανήκουν σ'όλη ανεξαιρέτως την κοινωνία, μα αποκλειστικά και μόνο στο προλεταριάτο, στην κρατική του οργάνωση. Είναι η εργατική τάξη, δηλαδή η πλειοψηφία του πληθυσμού, που μονοπωλεί προσωρινά όλα τα μέσα παραγωγής. Να γιατί οι σχέσεις παραγωγής δεν είναι ακόμα ολότελα κομμουνιστικές. Η κοινωνία εξακολουθεί να είναι χωρισμένη σε τάξεις, εξακολουθεί να υπάρχει κυρίαρχη τάξη. Το προλεταριάτο' υπάρχει ακόμα μονοπώληση από τη νέα αυτή τάξη όλων των μέσων παραγωγής, μια κρατική

εξουσία (η εξουσία του προλεταριάτου) που υποτάσσει τους εχθρούς της. Στο μέτρο όμως που συντρίβεται η αντίσταση των παλιών καπιταλιστών, γαιοκτημόνων, αστών, στρατηγών και δεσποτάδων, το καθεστώς της προλεταριακής διχτατορίας γενικά γίνεται, χωρίς καμιά επανάσταση, κομμουνισμός.

Η προλεταριακή διχτατορία δεν είναι μονάχα ένα όπλο για τη συντριβή του εχθρού, είναι επίσης ο μοχλός της οικονομικής μεταβολής. Πρέπει με τη μεταβολή αυτή να αντικαταστήσουμε την ατομική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής με την κοινωνική ιδιοκτησία' πρέπει αν αφαιρέσουμε από την αστική τάξη ("να απαλλοτριώσουμε") τα μέσα παραγωγής και ανταλλαγής. Ποιος λοιπόν θα το κάνει αυτό και ποιος είναι υποχρεωμένος να το κάνει; Είναι φανερό πως δεν είναι τα άτομα ακόμα κι αυτά που προέρχονται από το προλεταριάτο. Αν αυτό γινόταν από άτομα ή ακόμα από ξεχωριστές ομάδες, θα είχαμε στην καλύτερη περίπτωση μια μοιρασιά και στη χειρότερη μια καθαρή ληστεία. Είναι λοιπόν φανερό πως η απαλλοτρίωση της αστικής τάξης πρέπει να πραγματοποιηθεί από την οργανωμένη δύναμη του προλεταριάτου. Κι αυτή ακριβώς η δύναμη είναι το προλεταριακό διχτατορικό κράτος.

Απ'όλες τις μεριές ορθώνονται αντιρρήσεις για τη διχτατορία του προλεταριάτου. Έχουμε πρώτα-πρώτα τους αναρχικούς. Αυτοί λένε πως αγωνίζονται ενάντια σε κάθε εξουσία, ενάντια σε κάθε κράτος, ενώ οι μπολσεβίκοι-κομμουνιστές είναι υπέρ της εξουσίας των σοβιέτ. Και κάθε εξουσία είναι παραβίαση, περιορισμός της ελευθερίας. Γι'αυτό πρέπει να ανατρέψουμε τους μπολσεβίκους, την εξουσία των σοβιέτ και τη διχτατορία του προλεταριάτου. Ούτε διχτατορία, ούτε κράτος! Έτσι μιλάνε οι αναρχικοί, νομίζοντας πως είναι επαναστάτες. Στην πραγματικότητα, δεν βρίσκονται στ'αριστερά, μα στα δεξιά των κομμουνιστών. Γιατί η διχτατορία; Για να δώσουμε το τελειωτικό χτύπημα στην κυριαρχία της αστικής τάξης, για να υποτάξουμε με τη βία (το λέμε ανοιχτά) τους εχθρούς του προλεταριάτου.

Η διχτατορία του προλεταριάτου είναι ένα τσεκούρι στα χέρια του προλεταριάτου. Εκείνος που δεν τη θέλει, είναι που δειλιάζει μπρος στις αποφασιστικές πράξεις και φοβάται μήπως αδικήσει την αστική τάξη, αυτός δεν είναι επαναστάτης. Όταν η αστική τάξη θα έχει ολότελα νικηθεί, δε θα'χουμε πια ανάγκη από τη διχτατορία του προλεταριάτου. Μα όσο πρόκειται για μια θανάσιμη μάχη, το ιερό καθήκον της εργατικής τάξης συνίσταται στην πλήρη συντριβή των εχθρών της. Ανάμεσα στον κομμουνισμό και τον καπιταλισμό, χρειάζεται μια περίοδος προλεταριακής διχτατορίας.

Ενάντια στη διχτατορία ορθώνονται επίσης οι σοσιαλδημοκράτες, ιδιαίτερα οι μενσεβίκοι. Στο παλιό μας πρόγραμμα που το επεξεργαστήκαμε από κοινού με τους μενσεβίκους, αναφέρεται κατά γράμμα: "Απαραίτητος όρος για τη σοσιαλιστική επανάσταση είναι η διχτατορία του προλεταριάτου, δηλαδή η κατάκτηση από το προλεταριάτο της πολιτικής εξουσίας που θα του επιτρέψει να τσακίσει κάθε αντίσταση των εκμεταλλευτών". Αυτή η θέση υπογράφηκε στα λόγια από τους μενσεβίκους. Μα όταν επρόκειτο να περάσουμε στη δράση άρχισαν να φωνάζουν ενάντια στην παραβίαση των ελευθεριών της αστικής τάξης, ενάντια στην απαγόρευση των αστικών εφημερίδων, ενάντια στην "τρομοκρατία των μπολσεβίκων" κτλ. Ωστόσο, ο ίδιος ο Πλεχάνωφ επιδοκίμαζε άλλοτε απόλυτα τα πιο αλύπητα μέτρα ενάντια στην αστική τάξη' έλεγε πως μπορούσαμε να την στερήσουμε από το δικαίωμα ψήφου κτλ. Σήμερα όλα αυτά λησμονήθηκαν από τους μενσεβίκους που πέρασαν στο στρατόπεδο της αστικής τάξης.

Πολλοί άνθρωποι μας κάνουν τέλος παρατηρήσεις ηθικής τάξης. Λένε πως σκεφτόμαστε σαν Οτεντότοι. Ο Οτεντότος λέει: "Όταν κλέβω τη γυναίκα του γείτονα μου είναι καλό' όταν ο γείτονας μου κλέβει τη δικιά μου, είναι κακό". Και οι μπολσεβίκοι, λένε, δεν ξεχωρίζουν σε τίποτα απ'αυτούς τους αγριανθρώπους, γιατί δε λένε: "Όταν η αστική τάξη καταπιέζει το προλεταριάτο, είναι κακό, όταν το προλεταριάτο καταπιέζει την αστική τάξη είναι καλό".

Όσοι μιλάνε έτσι δεν καταλαβαίνουνε καθόλου γιατί πρόκειται. Στους Οτεντότους υπάρχουν δύο ίσοι άνδρες που για τον ίδιο λόγο κλέβουν τις γυναίκες τους. Μα το προλεταριάτο είναι μια τεράστια τάξη, ενώ η αστική τάξη δεν είναι παρά μια τεράστια τάξη, ενώ η αστική τάξη δεν είναι παρά μια χούφτα άτομα. Το προλεταριάτο αγωνίζεται για την απολύτρωση ολόκληρης της ανθρωπότητας, η αστική τάξη για τη διατήρηση της καταπίεσης, της εκμετάλλευσης, των πολέμων' το προλεταριάτο αγωνίζεται για τον κομμουνισμό, η αστική τάξη για τη διατήρηση του καπιταλισμού. Αν ο καπιταλισμός και ο κομμουνισμός ήτανε ένα και το ίδιο πράγμα, τότε η αστική τάξη και το προλεταριάτο θα μοιάζανε με τους Οτεντότους. Μα μονάχα το προλεταριάτο αγωνίζεται για ολόκληρο τον κόσμο: Κάθε τι που μπαίνει ανάμεσα στη μάχη είναι βλαβερό.

24. Η κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας

Το προλεταριάτο πραγματοποιεί τη δικτατορία του με την κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας. Μα τι είναι αυτή η κατάκτηση της εξουσίας; Πολλοί άνθρωποι νομίζουν ότι είναι τόσο απλό να αποσπάσεις την εξουσία από την αστική τάξη, σα να πάρεις μια μπάλα από το ένα δίκτυ και να τη βάλεις στο άλλο.

Ένας τέτοιος τρόπος να βλέπουμε τα πράγματα είναι ολότελα λαθεμένος και με λίγη προσπάθεια θα δούμε πού βρίσκεται το λάθος.

Το κράτος είναι οργάνωση. Το αστικό κράτος είναι μια αστική οργάνωση μέσα στην οποία οι άνθρωποι παίζουν ορισμένους λόγους: Στρατηγοί, που διαλέγονται ανάμεσα στους πλούσιους, είναι επί κεφαλής του στρατού, υπουργοί, το ίδιο πλούσιοι, επί κεφαλής της διοίκησης κτλ. Όταν το προλεταριάτο αγωνίζεται για την εξουσία, ενάντια σε ποιον αγωνίζεται; Προπαντός, ενάντια στην αστική αυτή οργάνωση. Μα αν αγωνίζεται πραγματικά εναντίον της, το καθήκον του είναι να της καταφέρει χτυπήματα, να την καταστρέψει. Και επειδή η κυριότερη δύναμη του κράτους βρίσκεται στο στρατό, πρέπει πρώτ'απ'όλα, για να νικήσουμε την αστική τάξη, να υποσκάψουμε και να καταστρέψουμε τον αστικό στρατό. Οι Γερμανοί κομμουνιστές δεν μπορούν να ανατρέψουν το Σάϊντμαν και το Νόσκε αν δεν καταστρέψουν προηγούμενα τη λευκή φρουρά τους. Όσο ο στρατός του αντιπάλου μένει άθιχτος, η επανάσταση δεν μπορεί να νικήσει' για να νικήσει η επανάσταση, πρέπει ο στρατός της αστικής τάξης να διαλυθεί και ν'αποστειρωθεί. Γι'αυτό, λόγου χάρη, η νίκη εναντίον του τσαρισμού δεν ήτανε παρά μερική καταστροφή του τσαρικού κράτους, μερική αποσύνθεση του στρατού' μονάχα η νίκη της Οχτωβριανής επανάστασης ολοκλήρωσε την καταστροφή της κρατικής μηχανής της προσωρινής κυβέρνησης και τη διάλυση του στρατού του Κερένσκι.

Έτσι, η επανάσταση καταστρέφει την παλιά εξουσία και δημιουργεί μια νέα. Είναι φανερό ότι στην καινούρια αυτή εξουσία μπαίνουν ορισμένα απαραίτητα στοιχεία της παλιάς, μα χρησιμοποιούνται διαφορετικά. Κατάκτηση λοιπόν της κρατικής εξουσίας δε σημαίνει κατάκτηση της παλιάς οργάνωσης, μα δημιουργία μιας καινούριας οργάνωσης, της οργάνωσης της τάξης που νίκησε στην πάλη.

Το ζήτημα αυτό έχει τεράστια πραχτική αξία. Κατηγορούν λόγου χάρη τους Γερμανούς μπολσεβίκους (όπως κατηγορούσαν άλλοτε τους Ρώσους), ότι διαλύουν το στρατό και ότι ευνοούν την απειθαρχία, την ανυπακοή στους στρατηγούς κτλ. Μια τέτοια κατηγορία φαινόταν και φαίνεται ακόμα βαριά σε πολλούς ανθρώπους. Και όμως δεν έχει τίποτα το τρομερό. Έναν στρατό που βαδίζει ενάντια στους εργάτες με τις διαταγές των στρατηγών και των αστών, που είναι ωστόσο συμπατριώτες μας, έναν τέτοιο στρατό πρέπει να τον καταστρέψουμε, αλλιώςτικά είναι χαμένη η επανάσταση. Δεν έχουμε τίποτα να φοβόμαστε από την καταστροφή του αστικού στρατού και είναι τιμή στην επανάσταση να καταστρέψει τον κρατικό μηχανισμό της αστικής τάξης. Όσο δε σπάζει η αστική πειθαρχία, η αστική τάξη είναι ανίκητη. Δεν μπορούμε να θέλουμε τη συντριβή της, μα από τ'άλλο μέρος να φοβόμαστε μήπως της κάνουμε κακό.

25. Το κομμουνιστικό κόμμα και οι τάξεις στην κομμουνιστική κοινωνία

Για να μπορέσει να νικήσει το προλεταριάτο σε μια χώρα, πρέπει να είναι ενωμένο και οργανωμένο, νά'χει το κόμμα του το κομμουνιστικό που να βλέπει καθαρά που οδηγεί ο καπιταλισμός, που να αντιλαμβάνεται σωστά την πολιτική κατάσταση και τα πραγματικά συμφέροντα της εργατικής τάξης, που να της εξηγεί αυτή την κατάσταση, να τη ρίχνει στην πάλη και να την οδηγεί στη μάχη.

Ποτέ και κανένα κόμμα δε συγκέντρωσε στις γραμμές του όλα τα μέλη μιας τάξης: καμιά τάξη δεν μπόρεσε να φτάσει ως τα σήμερα σ'ένα τέτοιο βαθμό συνειδησης.

Συνήθως σ'ένα κόμμα μπαίνουν τα πιο προχωρημένα μέλη της τάξης, τα πιο συνειδητά, τα πιο θαρραλέα, τα πιο δραστήρια, τα πιο πεισματικά για την πάλη. Έτσι, το κόμμα είναι πάντοτε πολύ πιο ολιγάριθμο από την τάξη που υπερασπίζει. Μα ακριβώς επειδή το κόμμα υπερασπίζει την τάξη, παίζει συνήθως διευθυντικό ρόλο. Διευθύνει ολόκληρη την τάξη και η πάλη των τάξεων για την εξουσία παίρνει τη μορφή μια πάλης πολιτικών κομμάτων για την εξουσία. Για να καταλάβουμε τη φύση των πολιτικών κομμάτων πρέπει να εξετάσουμε την κατάσταση των διαφόρων τάξεων της καπιταλιστικής κοινωνίας. Η κατάσταση αυτή καθορίζει τα ταξικά συμφέροντα που η υπεράσπισή της αποτελεί ακριβώς το κυριότερο καθήκον των πολιτικών κομμάτων.

Οι γαιοχτήμονες.- Στην πρώτη περίοδο της καπιταλιστικής εξέλιξης, η γεωργία στηρίζεται πάνω στην εργασία των μισοσκλάβων χωρικών. Οι γαιοχτήμονες τους έδιναν τη γη για την οποία πληρώνανε νοίκι, είτε σε είδος (λ.χ. το μισό της παραγωγής, μισιακά), είτε σε χρήμα. Η τάξη των γαιοχτημόνων ενδιαφερόταν να μη φεύγουν οι χωρικοί στις πόλεις, αντιτίθεται σε κάθε νεωτερισμό, για να διατηρεί στο χωριό σχέσεις μισοδουλειάς, γι'αυτό ήταν ενάντια στην ανάπτυξη της βιομηχανίας. Οι γαιοχτήμονες αυτοί που κατείχαν τα παλιά χτήματα των ευγενών, στο μεγαλύτερό τους μέρος δεν ασχολούνταν οι ίδιοι με την εκμετάλλευση της γης και ζούσαν σαν παράσιτα από τη δουλειά των άλλων. Γι'αυτό τα κόμματα των γαιοχτημόνων ήταν ανέκαθεν και εξακολουθούν να είναι τα στηρίγματα της πιο μαύρης αντίδρασης: αγωνίζονται παντού για την παλινόρθωση του παλιού καθεστώτος με την κυριαρχία των γαιοχτημόνων και του τσάρου, με την πρωτοκαθεδρία των ευγενών και την πλήρη υποδούλωση των χωρικών και εργατών. Αυτά είναι τα συντηρητικά ή πιο σωστά αντιδραστικά κόμματα.

Επειδή οι στρατιωτικοί όλων των εποχών έχουν βγει από τις τάξεις των ευγενών, δεν είναι καθόλου εκπληκτικό ότι το κόμμα των γαιοχτημόνων βρίσκεται σε άριστες σχέσεις με τους στρατηγούς και τους ναυάρχους. Κι αυτό συμβαίνει σ'όλες τις χώρες.

Μπορούμε να αναφέρουμε τους "γιούνκερς" (Πρώσους μεγαλογαιοχτήμονες), από τους οποίους διαλέγουν το σώμα των αξιωματικών. Μπορούμε να αναφέρουμε επίσης τους Ρώσους ευγενείς που τους αντιπροσώπους τους στη Δούμα τους αποκαλούσαν "άγριους" και "αγριοβούβαλα". Το υπουργικό συμβούλιο του τσάρου αποτελείται, στο μεγαλύτερο του μέρος, από αντιπρόσωπους αυτής της τάξης. Οι μεγαλογαιοχτήμονες αυτοί που ανήκαν σε παλιές οικογένειες, κόμητες, πρίγκιπες κτλ. κτλ. είχαν άλλοτε στην κατοχή τους χιλιάδες δουλοπάροικους. Στη Ρωσία υπήρχανε πολλά κόμματα γαιοχτημόνων: η Ένωση του Ρωσικού λαού, οι εθνικιστές (Κρουπένσκι), οι Οχτωβριστές της δεξιάς κλπ.

Η καπιταλιστική μπουρζουαζία.- Το συμφέρο της είναι να βγάξει από την "εθνική βιομηχανία" το μεγαλύτερο κέρδος, δηλαδή τη ρουφηγμένη απ'τήν εργατική τάξη υπεραξία. Είναι φανερό ότι τα συμφέροντά της δεν μπερδεύονται εντελώς με τα συμφέροντα των γαιοχτημόνων, όταν το κεφάλαιο διεισδύει στο χωριό, καταστρέφει εκεί την παλιά κατάσταση πραγμάτων' τραβάει μαζί του το χωρικό στην πόλη, όπου δημιουργεί ένα τεράστιο προλεταριάτο, γεννάει στο χωριό καινούριες ανάγκες, οι άλλοτε ειρηνικοί χωριάτες, αρχίζουν να γίνονται "ταραχοποιοί". Όλοι αυτοί οι νεωτερισμοί δεν αρέσουνε στους γαιοχτήμονες. Αντίθετα, για την καπιταλιστική μπουρζουαζία είναι το

εχέγγυο της ευημερίας της. Όσο περισσότερους χωρικούς τραβάει η πόλη, όσο πιο άφθονη γίνεται η εργατική δύναμη στην υπηρεσία των καπιταλιστών, τόσο και λιγότερο θα πληρωθεί. Όσο περισσότερο διαλύεται το χωριό όσο περισσότερα είναι τα μικροαφεντικά που έχουν σταματήσει να παράγουν για δικιά τους χρήση, όσο γρηγορότερα εξαφανίζεται η παλιά τάξη πραγμάτων όπου το χωριό έβγαζε ό,τι χρειαζότανε, τόσο περισσότερο πλουτίζουν οι αγορές για τα βιομηχανικά προϊόντα, και τόσο περισσότερο το κέρδος της καπιταλιστικής τάξης μεγαλώνει.

Μα γιατί η αστική τάξη γκρινιάζει με τους παλιούς γαιοκτήμονες, γιατί υπάρχουν και καπιταλιστές γαιοκτήμονες που καλλιεργούν οι ίδιοι με τη βοήθεια της μισθωτής εργασίας και των μηχανών. Και επειδή τα συμφέροντά τους τους φέρνουν πολύ κοντά με την αστική τάξη, μπαίνουν γενικά στα κόμματα της μεγαλομπουρζουαζίας. Και φυσικά η πάλη τους στρέφεται κυρίως εναντίον της εργατικής τάξης. Όταν η εργατική τάξη παλεύει αποκλειστικά ή σχεδόν αποκλειστικά ενάντια στους γαιοκτήμονες, η αστική τάξη παρακολουθεί με ευμένεια (λ.χ. στη Ρωσία, από το 1904 ως τον Οχτώβρη του 1905). Μα όταν αρχίζουν οι εργάτες να καταλαβαίνουν το κομμουνιστικό τους συμφέρον και ορθώνονται ενάντια στην αστική τάξη, τότε κανείς δε συμμαχεί με τους γαιοκτήμονες ενάντια στους εργάτες. Σ'όλες τις χώρες σήμερα τα κόμματα της καπιταλιστικής βουρζουαζίας (που ονομάζονται φιλελεύθερα κόμματα) διεξάγουν μια λυσσασμένη πάλη ενάντια στο επαναστατικό προλεταριάτο. Και αποτελούν το πολιτικό γενικό επιτελείο της αντεπανάστασης.

Η μικροαστική τάξη των πόλεων και οι μικροαστοί διανοούμενοι.- Αποτελείται από τους χειροτέχνες, τους μικροεπαγγελματίες, τους διανοούμενους μικροϋπάλληλους και τους κατώτερους δημόσιους υπάλληλους. Γενικά δεν είναι τάξη, μα μια πάρα πολύ ανομοιογενής μάζα. Όλα αυτά τα στοιχεία, που λίγο πολύ εκμεταλλεύονται από το κεφάλαιο, δουλεύουν συχνά πάνω από τις δυνάμεις τους. Πολλοί χάνονται στην πορεία της καπιταλιστικής εξέλιξης, οι συνθήκες της δουλειάς τους είναι τέτοιες που οι περισσότεροί τους δε λογαριάζουν την απελπιστική τους κατάσταση κάτω από το καπιταλιστικό καθεστώς. Ας πάρουμε για παράδειγμα ένα χειροτέχνη. Δουλεύει σε βόδι. Το κεφάλαιο τον εκμεταλλεύεται με διάφορους τρόπους, τον εκμεταλλεύεται ο τοκογλύφος, τον εκμεταλλεύεται το μεγάλο κατάστημα που γι'αυτό δουλεύει κτλ. Μα θέλει να περνιέται για μικροεργοδότης; δουλεύοντας με δικά του εργαλεία, είναι φαινομενικά "ανεξάρτητος" (αν και στην πραγματικότητα είναι πιασμένος απ'όλες τις μεριές μέσα στον αράχτινο ιστό του καπιταλισμού)' ελπίζει πάντα να "καταφέρει" με τις δικές του δυνάμεις ("όταν θα φτιάξουν οι δουλειές του, σκέφτεται συνεχώς να κάνει αυτό και κείνο")' θέλει να ανακατώνεται όχι με τους εργάτες -που δεν του αρέσει να τους μιμείται- μα με τους εργοδότες, γιατί ελπίζει βαθιά μες την ψυχή του να γίνει κι αυτός μια μέρα εργοδότης. Να γιατί, παρόλο που είναι φτωχός σαν ποντικός εκκλησίας, είναι πιο κοντά στους εκμεταλλευτές του παρά στην εργατική τάξη. Τα μικροαστικά κόμματα παίρνουν συχνά την ετικέτα "ριζοσπαστικό", "δημοκρατικό", καμιά φορά και "σοσιαλιστικό" κόμμα. Είναι πολύ δύσκολο να βγάλουν το μικροεργοδότη από την πλάτη του, αυτό δεν είναι "λάθος" του, είναι δυστυχία του.

Στη Ρωσία, τα μικροαστικά κόμματα φοράνε περισσότερο από οπουδήποτε αλλού τη σοσιαλιστική μάσκα: όπως οι "Λαϊκοί Σοσιαλιστές", οι "σοσιαλεπαναστάτες", οι "μενσεβίκοι". Πρέπει να σημειώσουμε άλλωστε ότι οι σοσιαλεπαναστάτες στηρίζονται κυρίως στα μεσαία στοιχεία της αγροτιάς και τους εκμεταλλευτές.

Οι χωρικοί.- Οι χωρικοί καταλαμβάνουν στο χωριό μια θέση ανάλογη με τη μικροαστική τάξη της πόλης. Για να μιλήσουμε καθαρά ούτε κι αυτοί αποτελούνε τάξη' γιατί κάτω από το καπιταλιστικό σύστημα κομματιάζονται συνεχώς. Μέσα από κάθε χωριό, ορισμένοι φεύγουν ψάχνοντας να βρουν δουλειά και γίνονται προλετάριοι, ενώ άλλοι γίνονται εκμεταλλευτές. Οι μεσαίοι χωρικοί αποτελούν επίσης ένα στοιχείο πολύ ασταθές: ορισμένοι απ'αυτούς καταστρέφονται, κι αφού γίνουν πρώτα "χωρικοί χωρίς άλογο",

γίνονται κατόπιν υπηρέτες, εργάτες γης, χειροτέχνες ή εργοστασιακοί εργάτες' άλλοι καλύτερεύουν σιγά σιγά την οικονομική τους κατάσταση, αγοράζουν χτήματα, μηχανές, παίρνουν ανθρώπους, με δυο λόγια γίνονται επιχειρηματίες καπιταλιστές. Η αγροτιά δεν αποτελεί λοιπόν τάξη. Πρέπει να την ξεχωρίσουμε τουλάχιστο σε τρεις ομάδες: την αγροτική μπουρζουαζία, που εκμεταλλεύεται τη μισθωτή δουλειά' τους μεσαίους χωρικούς, που εργάζονται οι ίδιοι χωρίς να εκμεταλλεύονται τη μισθωτή εργασία, και τέλος τους προλετάριους και μισοπρολετάριους.

Δεν είναι δύσκολο να καταλάβουμε ότι οι τρεις αυτές ομάδες, ανάλογα με την οικονομική τους κατάσταση, παίρνουν και διαφορετική θέση στην πάλη ανάμεσα στο προλεταριάτο και τη μπουρζουαζία. Οι εύποροι χωρικοί είναι συνήθως σύμμαχοι της μπουρζουαζίας και πολύ συχνά ακόμα και των μεγαλογαιοκτημόνων (στη Γερμανία λ.χ. οι πλούσιοι χωρικοί μπαίνουν στα ίδια κόμματα με τους παπάδες και τους γαιοκτήμονες, το ίδιο στην Ελβετία, στην Αυστρία και εν μέρει στη Γαλλία' στη Ρωσία, οι εύποροι χωρικοί υποστήριξαν κιόλας στα 1918 όλες τις αντεπαναστατικές συνωμοσίες). Τα προλεταριακά και μισοπρολεταριακά στρώματα υποστηρίζουν φυσικά τους εργάτες στην πάλη τους εναντίον της μπουρζουαζίας και των εύπορων χωρικών. Όσον αφορά το "μεσαίο χωρικό", το πράγμα είναι πολύ μπερδεμένο.

Αν οι μεσαίοι χωρικοί καταλάβαιναν πως δεν υπάρχει καμιά διέξοδος για τους περισσότερους τους κάτω απ'τό καπιταλιστικό σύστημα, πως μόνο ορισμένοι απ'αυτούς μπορούν να γίνουν "ψηλά καπέλα" του χωριού ενώ όλοι οι άλλοι είναι καταδικασμένοι σε μια άθλια ζωή, τότε όλοι τους θα υποστηρίξουν αποφασιστικά τους εργάτες. Μα η δυσκολία βρίσκεται στο γεγονός ότι είναι μεσαίοι χωρικοί, όπως και οι χειροτέχνες και η μικροαστικά τάξη των πόλεων, που έχουν τελευταία (φαινομενικά μόνον) πλουτίσει. Μα από τ'άλλο μέρος, καταπιέζονται απ'τόν καπιταλιστή, τον τοκογλύφο, το γαιοκτήμονα. Να γιατί οι περισσότεροί τους παλεύουνε ανάμεσα στο προλεταριάτο και την μπουρζουαζία. Δεν μπορούνε να δεχτούμε την εργατική άποψη και από τ'άλλο μέρος φοβούνται το μεγαλογαιοκτήμονα σαν τη φωτιά.

Αυτό πιστοποιείται σε μας εδώ στη Ρωσία σε μια ιδιαίτερη οξύτητα. Οι μεσαίοι χωρικοί υποστηρίζουν τους εργάτες ενάντια στο μεγαλογαιοκτήμονα και τον εύπορο χωρικό, κατόπιν όμως από φόβο μήπως η "κομμούνια" χειροτερέψει την οικονομική τους κατάσταση, βάδισαν ενάντια στους εργάτες. Οι εύποροι χωρικοί κατάφεραν να τους παρασύρουν, μα όταν ο κίνδυνος του μεγαλογαιοκτημόνα (Ντενίκιν Κολτσάκ) ξανάγινε απειλητικός, άρχισαν πάλι να υποστηρίζουν τους εργάτες.

Η ίδια κατάσταση στην πάλη των κομμάτων. Οι μεσαίοι χωρικοί πήγαιναν τότε με το εργατικό κόμμα (μπολσεβίκοι) τότε με το κόμμα των εύπορων χωρικών και των μεγαλογαιοκτημόνων (σοσιαλεπαναστάτες).

Η εργατική τάξη (το προλεταριάτο), δεν έχει τίποτα να χάσει εκτός απ'τίς αλυσίδες της. Δεν υπόκειται μονάχα στην εκμετάλλευση των καπιταλιστών, μα (όπως τό'χουμε κιόλας παρατηρήσει), η πορεία της καπιταλιστικής εξέλιξης τη μεταβάλλει σε μια δύναμη ισχυρή, ομοιογενή, συνηθισμένη να δουλεύει και ν'αγωνίζεται από παντού. Να γιατί η εργατική τάξη είναι η πιο προοδευτική τάξη της καπιταλιστικής κοινωνίας, και το κόμμα της το πιο προοδευτικό, το πιο επαναστατικό κόμμα που μπορεί να υπάρξει.

Είναι φυσικό επίσης το κόμμα αυτό νά'χει για σκοπό την κομμουνιστική επανάσταση. Και για να πετύχει αυτό το σκοπό, το κόμμα του προλεταριάτου πρέπει να ξέρει να μη συνθηκολογεί. Δεν πρόκειται να κάνει νταραβέρι με την αστική τάξη, μα να την ανατρέψει και να τσακίσει την αντίστασή της. Πρέπει να "αποκαλύπτει το αγεφύρωτο χάσμα που υπάρχει ανάμεσα στα συμφέροντα των εκμεταλλευτών και των εκμεταλλευομένων" (έτσι μιλούσε το παλιό μας πρόγραμμα, υπογραμμένο επίσης από τους μενσεβίκους που δυστυχώς τό'χουν ολότελα ξεχάσει και κάνουν τώρα τα γλυκά μάτια στην αστική τάξη).

Ποια θέση όμως πρέπει να πάρει το κόμμα μας απέναντι στη μικροαστική τάξη;

Ύστερα απ'όσα είπαμε πιο πάνω, η θέση μας είναι ολοκάθαρη. Πρέπει με όλους τους τρόπους να τους αποδείξουμε πως κάθε ελπίδα για μια καλύτερη ζωή κάτω από το καπιταλιστικό σύστημα είναι ψευτιά και χίμαιρα. Πρέπει ακούραστα να εξηγούμε στο μεσαίο χωρικό, πως οφείλει να περάσει αποφασιστικά στο στρατόπεδο του προλεταριάτου, να παλέψει στο πλευρό του, ενάντια σ'όλες τις δυσκολίες. Οφείλουμε να δείξουμε ότι η νίκη της αστικής τάξης, θα ωφελούσε μονάχα τους εύπορους χωρικούς, που μεταβάλλονται σε καινούριους γαιοχτήμονες. Κοντολογίς, πρέπει να καλέσουμε όλους τους εργαζόμενους σε μια συμμαχία με το προλεταριάτο, που να τους τοποθετεί στην άποψη της εργατικής τάξης. Η μικροαστική τάξη και οι μεσαίοι χωρικοί είναι γεμάτοι προλήψεις που οφείλονται στις συνθήκες της ζωής τους. Καθήκον μας είναι να τους εξηγήσουμε τα πράγματα όπως είναι και πως η κατάσταση του χωριάτη και του μικροκαλλιεργητή είναι στο καπιταλιστικό σύστημα χωρίς ελπίδα. Ο χωρικός στο καπιταλιστικό σύστημα θά'χει πάντα στη ράχη του το γαιοχτήμονα και μονάχα μετά τη νίκη και τη στερήωση της προλεταριακής εξουσίας θα μπορέσει να φτιάξει τη ζωή του πάνω σε νέες βάσεις. Και επειδή μονάχα το προλεταριάτο μπορεί να νικήσει με την αλληλεγγύη του και την οργάνωσή του και χάρη σ'ένα ισχυρό και αποφασιστικό κόμμα, πρέπει να καλέσουμε στις γραμμές του όλους τους εργαζόμενους που θέλουν μια καινούρια ζωή και που μάθανε να σκέφτονται, να ζουν και ν'αγωνίζονται σαν προλετάριοι.

Το παράδειγμα της Γερμανίας και της Ρωσίας μας δείχνει τη σπουδαιότητα ενός αποφασιστικού και μαχητικού κόμματος. Στη Γερμανία, όπου το προλεταριάτο ήτανε πολύ εξελιγμένο, δεν υπήρχε, εντούτοις, πριν τον πόλεμο, ένα μαχητικό κόμμα της εργατικής τάξης σαν το κόμμα των Ρώσων μπολσεβίκων. Μόνο κατά τη διάρκεια του πολέμου οι σύντροφοι Καρλ Λήμπνεχτ, Ρόζα Λούξεμπουργκ και άλλοι άρχισαν να οργανώνουν ένα πραγματικό κομμουνιστικό κόμμα. Να γιατί το 1918-1919, οι Γερμανοί εργάτες, παρ'όλες τους τις εξεγέρσεις, δεν μπόρεσαν να νικήσουν την αστική τάξη. Στη Ρωσία αντίθετα υπήρχε ένα πραγματικό ταξικό κόμμα- το κόμμα μας. Χάρη σ'αυτό το κόμμα, το Ρώσικο προλεταριάτο καθοδηγήθηκε σωστά και παρ'όλες τις δυσκολίες, στάθηκε το πρώτο προλεταριάτο που μπόρεσε να παρουσιάσει μια τέτοια ενότητα και να νικήσει τόσο γρήγορα. Το κόμμα μας, από την άποψη αυτή, μπορεί να χρησιμεύσει για παράδειγμα στα άλλα κομμουνιστικά κόμματα. Η συνοχή του και η πειθαρχία του είναι γνωστή σ'όλο τον κόσμο. Είναι πραγματικά το πιο μαχητικό κόμμα, το κόμμα που κατευθύνει την προλεταριακή επανάσταση.

[1] Κόμμα της μικροαστικής τάξης στη Ρωσία..

Εισαγωγή: Το πρόγραμμά μας

Κεφάλαιο I: Το καπιταλιστικό σύστημα

Κεφάλαιο II: Εξέλιξη του καπιταλιστικού συστήματος

Κεφάλαιο III: Ο κομμουνισμός και η δικτατορία του προλεταριάτου

Κεφάλαιο IV: Πως η εξέλιξη του καπιταλισμού οδήγησε στην κομμουνιστική επανάσταση

(Ο ιμπεριαλισμός, ο πόλεμος και η χρεωκοπία του καπιταλισμού)

Κεφάλαιο V: Δεύτερη και Τρίτη Διεθνής
